

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Synopsis Tomi Secundi De Actis Sanctorum Octobris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

SYNOPSIS

TOMI SECUNDI

DE ACTIS SANCTORUM OCTOBRIS.

Tomus hic, totius Operis octavus supra quadragessimum, non nisi duos dies, tertium scilicet quartumque, percurrens, Sanctos Beatosque nominatim recenset quadraginta et octo, de quibus in quatuor classes distributis, eo, quo occurrunt, ordine quædam de more hic præmittimus.

EX STATU ECCLESIASTICO.

In hac classe primus est *Dionysius*, qui sæculo in Alexandrinam in Ægypto ecclesiam rexit, sanctitate, eruditione, rebusque adversus hæreticos gestis, toleratisque sub ethnicis ærumnis clarus, tandemque in sede sua in pace mortuus. Amplum de illo scripsimus Commentarium historicum, in quo ejus gesta collecta et ad chronotaxim reducta sunt, et de ejusdem Operibus actum est. Eadem occasione egimus ibidem de *Fausto*, *Caio*, *Petro*, *Paulo*, aliisque quatuor anonymis ejusdem e clero sociis, quos aliquot Fasti sacri, veluti cum illo coronatos martyrio non recte memorant. Alterum Catholicæ fidei illustrem confessorem sæculo v habuit Africa, *Maximianum* episcopum Bagaiensem, a Donatistis propterea dira passum; verum hujus gesta pauca nota sunt, nec par meritis cultus est. Non multa etiam novimus e gestis *Cypriani*, sæculo vi Telonensis in Provincia Galliæ episcopi et confessoris, quem libri i Vitæ S. Cæsarii Arelatensis auctorem putamus. Obscura sunt præter cultum omnia de *Patasio*, sæculo vii vel viii Meldensi in Gallia electo episcopo, sed ante consecrationem mortuo. Incertum est, an *Lucius* presbyter, et *Chæremon* diaconus cum aliquot anonymis, prædicti *Dionysii* Alexandrini in confessione socii, obierint martyres, an confessores. *Marsus* presbyter, a Sixto II Papa in Gallias missus, Christum Autissiodorensibus prædicavit, apud quos colitur, ac præterea Essendiæ in Westphalia, ubi potior illius corporis pars in illustrissimi virginum collegii ecclesia quiescit. *Petronii*, sæculo v Bononiensis in Italia episcopi, geminam Vitam exhibemus, alteram, non ante annum mclxi ab anonymo scriptam; alteram breviorē multoque recentiorē, a Petro Galesinio. His subjicimus Inventionem reliquiarum, per anonymum sæculi xii, rei gestæ spectatorem. In Commentario prævio multa illustranda fuere de hujus insignis Præsulis gestis cultuque, quem Benedictus XIV Papa etiam auxit, ejusdem capite donato ecclesiæ illi dicatæ. *Petrum*, in Romano Martyrologio velut episcopum martyrem Damasci annuntiatum, ostendimus esse metropolitam Damascenam, qui a Valid Arabum principe mulctatus lingua, anno dcccxlvi in Arabia Felice

obiit; nec forte diversus est a *Petro Capitolio*, eodem die alibi memorato. *Magdalveum*, cujus nomen varie scriptum legitur, sæculo viii strenuum episcopum habuit ecclesia Virodunensis in Lotharingia. Compendium vitæ ipsius sæculo x a Berchario concinnatum insertum habes in Commentario prævio, in quo gesta ejus tam ante, quam post episcopatum, obitusque, sepultura et cultus exposita sunt, et ad chronotaxim relata. Dedimus etiam ejusdem Vitam longiorē, auctore Hugone Flaviniacensi.

EX STATU MONASTICO.

Celebratus S. Hieronymo, Sozomeno ac Nicephoro *Hesychius*, S. Hilarionis discipulus, in hac classe primus occurrit. Hunc et ab Hesychio, uno vel gemino, in Menæis Græcis alibi laudato, et ab Isicio Toletanorum episcoporum catalogis inserto, diversum esse, observamus, gesta vero illius ex S. Hieronymo accepta in ordinem chronologicum redigimus. Monachis accensendi videntur (non tamen certo Benedictinis) duo *Ewaldi*, patria Angli, gradu presbyteri, qui ad prædicandum Euangelium in Antiquam Saxoniam profecti, ibidem ab ethnicis occisi sunt. Illorum Passionem ex venerabili Beda damus; pseudo-Marcellini de iis commenta refellimus; in eorumdem obscurum martyrii (anno dcccvi verisimilius illigandi) locum inquirimus; Colonensium de advectis adverso Rheno corporibus traditioni non possumus consentire; eorumdem translationem a Pippino Heristallo, atque alteram ab Annone Coloniensi archiepiscopo factas, concessasque aliis locis reliquias exponimus. De *Uthone*, Mettensis, seu Metamnensis in Bavaria monasterii sæculo viii ac ix structore et abbate, pauca novimus; damus tamen breviter illius Acta per anonymum non vetustum. *Jovini*, vel *Juvini*, qui (forte sæculo ix) post fidelem domino suo famulatum eremiticam in Campania Gallica vitam duxisse creditur, cultum probamus. Vitam vero non nisi sublestæ fidei auctore anonymo edimus. Multo plura certioraque diximus de *Gerardo*, monasterii Broniensis in Namurcensi Belgii comitatu sæculo x fundatore, qui genere gestisque muneribus clarus, ut cælestibus pareret monitis, Broniensem ecclesiam instauravit, monachum Parisiis induit, indeque reversus presbyter, prædicto suo monasterio abbas præfuit, multaque etiam alia reformanda suscepit. Vitæ, quam exhibemus ex Mabillonio, auctorem credimus monachum Broniensem ante medium sæculum xi, cui altera præluxerit. *Ammon*, seu *Amos*, Ægyptius, compulsus ad nuptias, cum consentiente uxore aliquo tempore continens vixit; deinde in montem Nitriensem secedens, prima in eo monasteria erexit, miraculis, etiam dum vixit, clarus

clarus, magnoque Antonio familiaris. Gesta illius recudimus ex Historia Lausiaca Palladii. Tomum claudunt Acta *Francisci* Assisiatis, Ordinis Minorum fundatoris, cujus Vitas quatuor damus, et harum tres ex Mss. nostris, hactenus ineditas. Primam ante annum mcccxxx scripsit ejus discipulus, Thomas Celanensis; secundam post dictum annum anonymus, forte Ceperanensis, quam Commentario prævio membratim inseruimus, tertiam circa annum mcccxlvi tres ejusdem Sancti socii, Leo, Angelus et Rufinus; quartam denique S. Bonaventura, circa annum mcccxi, quam ex editione Sedulii (resectis paucis, quæ Bonaventuræ non esse, constabat) cum aliis editionibus, nostroque Ms. codice contulimus. Quia vero ad certiore fidem faciendam in Commentario prævio istas fere solas Vitas illustrandas suscepimus, nec ultra, quam illæ, progressi fuimus, adjecimus Appendicem de gloria posthuma, et Analecta, in quibus de ejusdem gestis a Waddingo in Annales aliunde relatis disseruimus: atque inter hæc de vere meritoque celeberrima Indulgentia Portiunculana, deque controverso *Francisci* corporis statu, ac paucis etiam de illius Opusculis. At sacra ipsius stigmata, quæ in supra dictis Vitis leguntur, in Commentario prævio luce clarius probata inuenies.

EX STATU SÆCULARI.

Ex Martyrologiis die in recensem martyres, *Theogenem*, aut *Theugenium* vel *Theagenem*, passum Antiochiæ; *Victorem*, *Urbanum* et *Saparyum* in Africa; *Amponum* aut *Amponium* et *Castum* ignoto loco; *Candidum* vel *Candidam* Romæ. Diem iv auspicamur cum *Crispo* et *Caio*, ab apostolo Paulo baptizatis Corinthi, quorum priorem in eadem civitate archisynagogum fuisse putamus, at non episcopum Æginensem; Caium autem verisimillime eundem esse, quem idem Apostolus ad Rom. 16 laudavit; sed diversum a Caio Macedone, de quo Lucas in Act. Apost. 19. Ex martyribus Trevirensibus duos manipulos memoramus, *Tyrsum* cum Sociis anonymis, et *Bonifacium* pariter cum suis. Priorum Acta per anonymum, quæ eorumdem etiam Inventionem ac quædam miracula continent, recudimus ex editione illustriss. Honthemii, subdimusque Appendicem de cultu *Bonifacii* ac Sociorum, de quibus nulla exstat in præmissis Actis mentio. Porro multa tam de his,

quam de illis, eaque occasione de ceteris quoque eo loci sub Rictio Varo martyribus in Commentario disputanda fuere, ex quibus conclusimus, admitti quidem posse sub illo præside multitudinem martyrum Treviris, non tamen omnia, quæ in reperta de iis tabula legere est; posse etiam hodiernos e Legione Thebæa fuisse, ac sub finem sæculi in passos. Actum quoque ibidem est de eorumdem cultu et reliquiis. *Marcum* et *Marcianum* in Ægypto coronatos martyres docent Martyrologia, quorum aliquot ex Historia Ecclesiastica Eusebiana innumeros socios illis adjungunt. Horum omnium martyrium ad annum ccciv et aliquot sequentes referimus. Ex Græcorum Fastis etiam innotuerunt *Adauctus* ejusque filia *Callithene*, ob cujus servatam virginitatem ille in Mesopotamiam relegatus martyr occubuit; hæc cum istius corpore Ephesum redux, in pace virgo quievit. *Dasium* quoque Axiopoli in Mœsia Inferiori, *Marusium*, *Restitutum*, ac forte *Julium*, Carthagine in Africa, præterea memorant antiqua Martyrologia *Quintinum* colunt Turonenses in Gallia, apud quos castitatis suæ causa trucidatus perhibetur.

EX SEXU FEMINEO.

Præter *Callisthenem* virginem, ac forte *Candidam* martyrem, jam supra memoratas, occurrit *Romana* virgo, Bellovacæ (probabilis sub Diocletiano et Maximiano) passa. Acta hujus sæculo xi scripta exiguæ esse possunt pro gestis auctoritatis, secus, ubi secundam corporis translationem enarrant. Obscura pariter sunt *Mennæ*, seu *Mannæ* virginis in Lotharingia cultæ Acta, quod auctorem non satis antiquum habeant. *Domnina*, ejusque filia *Berinna*, seu *Berenice*, et *Prosdoece*, Syræ, cum martyrii laurea annuntiantur, quia in persecutione Diocletianæ, dum e spontaneo exsilio retrahuntur, mirabili exemplo maluerunt sponte sua aquis suffocari, quam fidei et pudicitie suæ subire periculum. Illas S. Chrysostomus in binis Homiliis laudavit, quarum prolixiorum recudimus. Plura diximus de *Auræa* virgine, quam S. Eligius suo Parisiensi parthenoni abbatissam præfecit, probabilis sub Regula S. Columbani. Hac occasione (quod a Majoribus nostris fuerat promissum) pluribus ibi etiam egimus de ejusdem monasterii vicissitudinibus; Acta vero *Aurææ*, nimis sublestæ fidei, prætermisimus.

